

Arbetsmarknadsförvaltningen
Tjänsteskrivelse till Arbetsmarknadsnämnden

Datum:
2021-09-08

Diarienummer:
AMN-2021-00199

Handläggare:
Carl Öhman och Henrik Larsson

Uppföljning av ensamkommande ungdomar som haft uppehållstillstånd enligt den så kallade nya gymnasielagen

Förslag till beslut

Arbetsmarknadsnämnden beslutar

1. **att** lägga ärendet till handlingarna
2. **att** anse ärendet slutrapporterat
3. **att** överlåta fortsatt uppföljning till kommunledningskontoret enligt beslut i ärende KSN-2019-1547

Ärendet

Arbetsmarknadsförvaltningen fick den 24 maj 2021 i uppdrag av nämnden att beskriva hur många av de ensamkommande ungdomarna som haft uppehållstillstånd enligt den så kallade nya gymnasielagen och som har etablerat sig på arbetsmarknaden. Det är ännu för tidigt att göra bokslut över den så kallade nya gymnasielagen men i januari 2020 hade 256 Uppsalabor beviljats uppehållstillstånd enligt ovan nämnda lag och till och med augusti i år har 27 personer beviljats permanent uppehållstillstånd. Utredningen presenteras i sin helhet i bilaga 1 – *”Etablering av ungdomar som kommit till Sverige som ensamkommande barn och omfattas av den nya gymnasielagen”*

Beredning

Uppdraget har besvarats genom samtal och insamlande av statistik från Centrala studiestödsnämnden (CSN), Statistiska centralbyrån (SCB), Migrationsverket och avdelning socialtjänst - ekonomiskt bistånd, Uppsala kommun. Relevant forskning och riksdagstryck har gåtts igenom och videomöte har hållits med Uppsala stadsmission.

Föredragning

En klar majoritet av de 256 individer som i början av 2020 hade beviljats tillfälligt uppehållstillstånd för gymnasiestudier har också studerat med studiestöd från CSN. De allra flesta har också någon gång under perioden varit i behov av ekonomiskt stöd från kommunen och antingen beviljats dagersättning enligt LMA och/eller ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen. Men den genomsnittliga biståndstiden är kortvarig och idag har näst intill alla ungdomar sin försörjning ordnad på annat sätt.

Till dags dato är det ännu få som har beviljats ett permanent uppehållstillstånd. Cirka hälften hade under maj månad en lön som överstiger Migrationsverkets minimikrav och nästan lika många, 125 personer hade den 31 augusti ett öppet förlängningsärende eller har beviljats permanent uppehållstillstånd av Migrationsverket. Fem personer tillhörande målgruppen saknar idag giltigt tillstånd.

Gällande tidigare uppdrag till kommunledningskontoret ärende KSN-2019-1547 att följa upp den sociala situationen för personer som beviljats uppehållstillstånd enligt den nya gymnasielagen, eller på annat sätt beviljats uppehållstillstånd utanför det ordnade mottagandet, avser kommunledningskontoret att göra detta som en del av uppföljningen av den integrationsrapport som kommunstyrelsen fattade beslut om 16 december 2020 §335.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt med föreliggande förslag till beslut.

Barnkonsekvensanalys

Ärendet bedöms inte ha några konsekvenser för barn.

Konsekvenser för jämställdhet

Ärendet bedöms inte ha några konsekvenser för jämställdheten.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 8 september 2021
- Bilaga 1 – Etablering av ungdomar som omfattas av den nya gymnasielagen
- Bilaga 2 – Tabeller och diagram

Arbetsmarknadsförvaltningen

Lena Winterbom
Förvaltningsdirektör

Arbetsmarknadsförvaltningen

Bilaga 1

Handläggare:

Carl Öhman, Henrik Larsson

Etablering av ungdomar som omfattas av den nya gymnasielagen

Under år 2015 sökte många människor skydd i Sverige varav ett stort antal var ensamkommande barn. På uppdrag av Arbetsmarknadsnämnden syftar denna promemoria till att besvara frågan hur det har gått för de som kom till Uppsala kommun som ensamkommande barn under 2015 och som senare fick uppehållstillstånd enligt den så kallade nya gymnasielagen. Efter en beskrivning av målgruppen ensamkommande barn samt av de som omfattas av den nya gymnasielagen redovisas hur det har gått för ungdomarna i Uppsala kommun.

Gruppen ensamkommande barn

Gruppen ensamkommande barn är en heterogen grupp som har olika bakgrund, ålder, och erfarenheter. Det som de har gemensamt är att de har anlänt till Sverige och sökt skydd utan sällskap av deras vårdnadshavare samt att de var under 18 år vid tillfället för ansökan. En del barn kommer i sällskap med släktingar medan andra kommer ensamma. Vissa barn är föräldralösa, andra har lämnat sina föräldrar i samband med flykten.

Till skillnad från vuxna asylsökande så anvisas ensamkommande barn till en kommun direkt vid ansökan om asyl. Anvisningskommunen ansvarar sedan för barnets omsorg till dess att beslut fattas om uppehållstillstånd. Om uppehållstillstånd beviljas kvarstår barnet under kommunens och socialtjänstens ansvar som längst till dess att ungdomen fyller 21 år men stödet fasas som regel ut från när barnet fyller 18 år. Från 18 års ålder får ensamkommande ungdomar främst stöd med bostad och ekonomi. Under tiden de studerar erhåller många kompletterande ekonomiskt bistånd från kommunen till och med sommaren det år ungdomen fyller 20 år. Därefter blir ungdomen ofta självförsörjande genom studiemedel.

Nya gymnasielagen

På grund av det höga antalet asylsökande, inklusive ensamkommande, som anlände till Sverige åren 2014 och framför allt 2015 blev handläggningstiderna på

Migrationsverket allt längre. Under 2015 var den genomsnittliga handläggningstiden för den stora gruppen ensamkommande barn 195 dagar, det vill säga det antal dagar som gått från ansökan till beslut i första instans. År 2017 hade handläggningstiden i första instans ökat till i genomsnitt 578 dagar. Handläggningstiderna redovisas som genomsnitt och skiljer sig mycket åt beroende på ursprungsland och år. För barn från Afghanistan ökade handläggningstiden från 172 dagar år 2015 till 765 dagar år 2018. Även bifallsandelen varierar mellan åren och mellan olika länder. (bilaga 1, tabell 1)

2015 gällde den ordinarie utlänningslagen (2005:716) som hade tre huvudsakliga skyddsgrunder – flykting, alternativt skyddsbehövande och övrigt skyddsbehövande. 2016 ersattes utlänningslagen av Lag (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige - även kallad den tillfälliga lagen. Lagändringen innebar minskade möjligheter att få uppehållstillstånd i Sverige och genomfördes som en reaktion på det höga asylmottagandet 2015. Från den 20 juli 2021 har Sverige återgått till en ordinarie men stramare utlänningslag.¹ Den tillfälliga lagen innebar bland annat att Sverige gick från en huvudregel om permanenta uppehållstillstånd till tillfälliga uppehållstillstånd. Det blev heller inte längre möjligt för vuxna att få uppehållstillstånd som övrigt skyddsbehövande vilket påverkade de ungdomar som under handläggningstiden hunnit fylla 18 år eller som hade skrivits upp i ålder. I den tillfälliga lagen ingick också en bestämmelse som möjliggjorde längre uppehållstillstånd för gymnasiestudier.

Då flertalet i målgruppen fick vänta länge på beslut samtidigt som lagarna förändrades blev resultatet att många som sannolikt skulle fått uppehållstillstånd enligt den tidigare ordinarie utlänningslagen eller enligt de ursprungliga gymnasiebestämmelserna i den tillfälliga lagen istället fick avslag. Därför lades förslaget fram om den så kallade nya gymnasielagen.²

För att omfattas av lagen fanns flera rekvisit. Mest framträdande av dessa var:

- att första ansökan om uppehållstillstånd har registrerats hos Migrationsverket den 24 november 2015 eller tidigare,
- att beslutet om utvisning har fattats, eller annars skulle fattas, 15 månader eller senare från registreringsdatumet och efter att personen har fyllt 18 år.
- att personen befinner sig i Sverige när ansökan om uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå görs, och
- att personen studerar eller har för avsikt att studera i gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan, på heltid på en annan motsvarande utbildning eller på heltid på en sammanhållen yrkesutbildning inom komvux eller särvox.

Tillståndet omfattade således endast en avgränsad grupp och ansökningstiden var begränsad till ett fönster om tre månader, från den 1 juli till den 30 september 2018.

Under 2015 ansökte 35 369 barn och unga om uppehållstillstånd som ensamkommande barn. Av dessa beräknade regeringen att cirka 9000 skulle kunna

¹ Förändringarna SFS 2021:766 som nu har införts i Utlänningslag (2005:716) ligger i stort linje med de begränsningar som den tillfälliga lagen innebar med tillägget att en vuxen person som lagligen har vistas i Sverige under längre tid och har fått en särskild anknytning till Sverige ska kunna beviljas permanent uppehållstillstånd om omständigheterna är särskilt ömmande.

² Den så kallade nya gymnasielagen var i själva verket ett särskilt regelverk, § 16 f, som infördes den 1 juli 2018 i den tillfälliga utlänningslagen. Efter att den tillfälliga lagen upphörde den 19 juli 2021 har bestämmelserna avseende gymnasiestuderande överförts till en särskild lag, Lag (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå. Denna lag upphör att gälla den 20 januari 2025.

komma i fråga för uppehållstillstånd enligt den nya gymnasielagen.³ Migrationsverket tog sammanlagt emot 11 829 ansökningar om uppehållstillstånd av vilka knappt fyra procent var flickor eller unga kvinnor samtidigt som hela 85 procent av de sökande kom från Afghanistan.⁴ Den 31 januari 2020 hade 256 unga vuxna i Uppsala beviljats tillfälligt uppehållstillstånd enligt den nya gymnasielagen.⁵ I jämförelse med andra stora och medelstora städer var antalet personer i Uppsala med uppehållstillstånd enligt nya gymnasielagen relativt högt och endast Göteborg (508 bifall) och Stockholms stad (438 bifall) hade fler bosatta ungdomar än Uppsala i absoluta tal.

Forskning om etablering och ensamkommande 2003-2014

Nedan följer en kortfattad beskrivning av den forskning på området som finns rörande den större gruppen ensamkommande barn och unga och deras etablering på arbetsmarknaden. De studier som hittills har publicerats rör personer som kommit till Sverige före år 2015 och kan således inte ge oss några svar på hur det har gått för de ungdomar som har beviljats uppehållstillstånd enligt den nya gymnasielagen. Men tidigare forskning kan ändå ge oss vissa insikter om ensamkommande ungdomars etablering.

En studie publicerad av Delegationen för migrationsstudier (Delmi)⁶ jämför gruppen ensamkommande som kom till Sverige under åren 2003 till 2014 med såväl ungdomar födda i Sverige med svenskfödda föräldrar som med andra unga som har invandrat till Sverige tillsammans med sina föräldrar. Studien visar att de ensamkommande unga i lägre utsträckning fullföljer en treårig gymnasieutbildning och att sysselsättningen är lägre än bland svenskfödda unga i samma ålder. Vid 27 års ålder har 66 procent av de ensamkommande männen och 56 procent av kvinnorna arbete vilket kan jämföras med 81 respektive 77 procent bland svenskfödda. Skillnaden mellan könen kan delvis, men inte helt, förklaras av att ensamkommande kvinnor studerar högre upp i åldrarna jämfört med männen. Resultaten visar också att de ensamkommande kvinnor som har kommit ut på arbetsmarknaden generellt har lägre lön än männen.⁷

Intressant att notera är att ensamkommande med högre utbildning än grundskola är oftare i arbete och ensamkommande arbetar i ungefär samma utsträckning som svenskfödda med samma utbildningsnivå. Ensamkommande unga är också oftare i arbete jämfört med unga som har invandrat tillsammans med sina föräldrar när hänsyn tagits till faktorer som ålder, utbildning, tid i Sverige med mera. Orsakerna kan vara flera. Det kan handla om att ensamkommande genom mottagandet och tilldelning av god man får tillgång till ett positivt nätverk i Sverige; att de har krav på sig att på egen hand betala skulder till flyktingsmugglare, att de skickar pengar till familj och släkt i hemlandet eller om en så kallad selektionseffekt.⁸ Det är också vanligare bland ensamkommande än bland båda de övriga grupperna att kombinera arbete och studier.⁹

³ Proposition 2017/18:252. *Extra ändringsbudget för 2018 – Ny möjlighet till uppehållstillstånd*, 54.

⁴ Rapport från riksdagen 2020/21:RFR2. *Uppföljning av tillämpningen av gymnasiereglerna*

⁵ Mejl från Migrationsverket, 27 juli 2021.

⁶ [Delegationen för migrationsstudier \(Delmi\)](#). Wadensjö, E. & Celikaksoy, A. *Ensamkommande barn och ungas väg in i det svenska samhället*. Stockholm. 2018:3

⁷ [Delmi 2018:3](#), v-vi; 27.

⁸ Hypotesen om selektionseffekt innebär att ungdomar som har tagit sig till Sverige som ensamkommande har personliga egenskaper eller förmågor som innebär att de har högre sannolikhet att t.ex. klara av en utbildning eller hitta ett arbete.

⁹ [Delmi 2018:3](#), 29; 40-41.

Ensamkommande som återförenats med sina föräldrar arbetar också i något lägre omfattning än de som inte har återförenats. Det gäller särskilt män men även kvinnor. Ett annat tydligt resultat i studien är att pojkar från Afghanistan har en starkare etablering på arbetsmarknaden än ensamkommande från andra länder. Merparten av de ensamkommande som har arbete arbetar inom service, omsorg eller försäljning, eller i yrken utan krav på särskild utbildning. Tidigare forskning pekar på vikten av att de unga avslutar sin utbildning, då det finns ett nära samband mellan utbildningsnivå och arbetsmarknadsutfall för gruppen ensamkommande specifikt liksom för utrikesfödda generellt.¹⁰

Utfall i Uppsala kommun för nya gymnasielagsungdomar

Det är ännu för tidigt att göra bokslut över den nya gymnasielagen och summera hur det har gått för ungdomarna. Främst eftersom många av ungdomarna utifrån ålder kan antas befinna sig i skärningspunkten mellan studier och arbete. Men det går trots allt att teckna en bild utifrån hittills befintlig information.

Den nya gymnasielagen ställer vissa prestationskrav på individen för att kunna erhålla ett uppehållstillstånd. Ungdomen ska först ha för avsikt att studera, sedan slutföra studierna och därefter hitta ett varaktigt arbete (minst två år) med en branschenlig lön. Att ha ett arbete är därför både ett mått på ungdomens etablering och en bra indikator på möjligheten att beviljas permanent uppehållstillstånd. Nedan följer en beskrivning av gruppen utifrån befintlig statistik från Migrationsverket, Centrala studiestödsnämnden (CSN), Statistiska centralbyrån (SCB) och kommunens arbetsmarknadsförvaltning, avdelning socialtjänst - ekonomiskt bistånd. Då dessa uppgifter kommer från olika källor är det inte möjligt att följa individer över tid utan målgruppens aktivitet och utfall beskrivs genom nedslag vid olika tidpunkter under åren 2019 till 2021. Utöver tillgänglig statistik har samtal förts med Uppsala stadsmission som i samarbete med kommunen har haft i uppdrag att stödja målgruppen bland annat med att söka boende och arbete. Deras observationer bidrar till analysen av materialet.

Resultat

Migrationsverket

Enligt Migrationsverket hade i januari 2019 totalt 379 lämnat in en ansökan om uppehållstillstånd enligt nya gymnasielagen med adress i Uppsala kommun. Ett år senare, den 31 januari 2020, fanns det 256 ungdomar bosatta i Uppsala kommun som någon gång hade erhållit ett första tillfälligt uppehållstillstånd om 13 månader utifrån en avsikt att studera. 251 av personerna hade giltiga uppehållstillstånd eller ärenden under handläggning medan fem personer hade ett lagakraftvunnet ut- eller avvisningsbeslut och ett öppet återvändandeärende. Den 31 augusti i år, det vill säga ett och ett halvt år senare, hade antalet Uppsalabor som någon gång hade fått uppehållstillstånd enligt nya gymnasielagen minskat med 9 personer till 247, varav 212 med giltigt tillstånd eller pågående förlängningsärende medan 35 personer nu har ett lagakraftvunnet ut- /avvisningsbeslut eller ett pågående överklagande. (bilaga 1, diagram 1)

Att antalet personer med giltiga tillstånd nu är färre beror alltså dels på att ytterligare 30 personer har fått avslag på sin förlängningsansökan, alternativt att deras tillfälliga

¹⁰ [ibid.](#) vi.

tillstånd har löpt ut, samtidigt som det har skett en nettoutflyttning från Uppsala med tio personer. En viss rörlighet till och från Uppsala kan konstateras samtidigt som sju av åtta var bosatta i Uppsala både i januari 2020 och i januari 2021. (Bilaga 2, diagram 2)

Än är det relativt få som har beviljats permanent uppehållstillstånd men utvecklingen är positiv. Från fem personer med permanent uppehållstillstånd i januari i år till 15 i mitten av juni. Andelen positiva beslut i Uppsala är också jämförbar med andelen i riket.¹¹ Den 31 augusti i år hade 27 personer beviljats permanent uppehållstillstånd och ytterligare 98 personer hade ett öppet förlängningsärende.

CSN

Statistik från CSN visar hur många som har upprätthållit en tillräcklig studiegång för att erhålla studiestöd. Studiestöd är ett samlingsnamn för studiehjälp och studiemedel. Studiehjälp (studiebidrag och eventuellt extra tillägg) beviljas studerande på grundskole- eller gymnasienivå som längst till och med vårterminen det år den studerande fyller 20 år. Studiemedel (studiebidrag och studielån) kan beviljas vuxna studerande för studier på eftergymnasial nivå. Om du studerar på grundskole- eller gymnasial nivå kan du beviljas studiemedel från höstterminen det år du fyller 20 år.

Under perioden augusti 2018 till juni 2021 har totalt 258 personer med uppehållstillstånd enligt nya gymnasielagen haft studiestöd och varit folkbokförda i Uppsala vid tiden för ansökan. I juni i år var 244 personer folkbokförda i Uppsala som någon gång under perioden har beviljats studiestöd. 157 av dessa 244 personer studerade med studiestöd under höstterminen 2020 och 95 av dem har haft studiestöd under våren 2021.¹²

Även om Migrationsverkets siffror visar att cirka en av tio inom målgruppen har flyttat till eller från Uppsala under 2020 kan vi dra följande slutsatser. För det första, att en klar majoritet av de 256 personer som i början av 2020 hade beviljats uppehållstillstånd också har studerat under perioden. För det andra, att flertalet av individerna tillhörande målgruppen i år har avslutat, eller är på väg att avsluta sina studier. För det tredje, att många fyllde 20 år under år 2019 och idag kan majoriteten därför antas vara 21-22 år gamla. Det ser vi eftersom det år 2019 både var många som uppbar studiehjälp och många som uppbar studiestöd. Det senare förklaras av att samma individ kan uppbära *studiehjälp* under våren och *studiemedel* under hösten det år hen fyller 20 år. Att ungdomen har avslutat sina studier är dock ingen garanti för att hen har klarat av studierna men det är rimligt att anta att flertalet idag antingen arbetar eller söker arbete. (bilaga 2, diagram 3)

SCB

SCB har tillgång till arbetsgivardeklarationer (AGI) som rapporteras in månadsvis till Skatteverket när en person erhåller lön. På så vis är det möjligt att till och med maj 2021 följa hur många individer som under perioden har fått en lön utbetald samt inom vilka branscher personerna arbetar. Den population som studeras är samma 256 individer som den 31 januari 2020 hade beviljats uppehållstillstånd enligt nya gymnasielagen och var folkbokförda i Uppsala kommun. Då, för drygt ett och ett halvt år sedan, hade endast 69 av personerna någon registrerad arbetsinkomst. Och av dessa var det endast 35 personer eller cirka 14 procent som hade en bruttoinkomst

¹¹ Migrationsverket, mejl 2021-06-16 och 2021-07-20. I juni 2021 hade totalt 540 av 6894 personer (8 procent) erhållit permanent uppehållstillstånd i Sverige.

¹² CSN, mejl 2021-06-09

över 13 000 kr som är den lägsta inkomst som Migrationsverket kan godkänna för att försörjningskravet ska vara uppfyllt.¹³ I maj i år hade 164 personer en arbetsinkomst. 126 av dessa eller motsvarande 49 procent av målgruppen hade under maj en månadsinkomst över 13 000 kr, varav 107 hade en inkomst över 18 000 kr. Det innebär inte att 126 personer per automatik har rätt till ett permanent uppehållstillstånd men det finns i varje fall en möjlighet för dessa personer att ansöka om permanent uppehållstillstånd förutsatt att övriga kriterier är uppfyllda.

Det går även att följa inom vilka branscher individerna arbetar. De fyra vanligaste branscherna är; utbildningsväsendet (inklusive förskola); handel; vård och omsorg samt företagstjänster. Cirka en tredjedel av de som hade en arbetsinkomst arbetar inom utbildningsväsendet. 14 procent eller en av 7 arbetade inom handel och nästan lika många inom vård och omsorg. (bilaga 2, tabell 2 och 3 samt diagram 7)

Ekonomiskt bistånd

Ungdomar som ansökte om uppehållstillstånd enligt nya gymnasielagen kunde i avvaktan på beslut ansöka hos socialtjänst – ekonomiskt bistånd om dagersättning enligt Lagen om mottagande av asylsökande (LMA).¹⁴ Totalt beviljades dagersättning till 118 individer under 25 år under 2018.¹⁵ Men det var fler än dessa 118 som under vintern 2018 och första halvåret 2019 studerade och beviljades kompletterande ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen. Av socialtjänstens register framkommer att under våren 2019 var som mest cirka 200 individer med uppehållstillstånd enligt nya gymnasielagen aktuella inom ekonomiskt bistånd. Av de 197 hushåll som den 5 april 2019 var aktuella inom ekonomiskt bistånd uppgav 176 att de bodde inneboende eller hade ett eget kontrakt som löpte tillsvidare. Elva av ungdomarna bodde på ett av kommunen anordnat stödboende. Resterande tio hushåll (motsvarande fem procent) uppgav att de var bostadslösa varav sex personer bodde hos vänner.¹⁶

Majoriteten av ungdomarna som var aktuella våren och sommaren 2019 blev sedan självförsörjande genom studiemedel under hösten och avslutades inom ekonomiskt bistånd. Samma höst lades det till en beslutsorsak i verksamhetssystemet: ”ensamkommande ungdom gymnasielag”. I september 2019 var endast 69 hushåll aktuella inom ekonomiskt bistånd med denna beslutsorsak, att jämföra med cirka 200 i april samma år.¹⁷ De allra flesta ärenden har varit kortvariga, den genomsnittliga

¹³ Förutom att lönen före skatt ska vara på minst 13 000 kr, finns kravet på avklarade gymnasiestudier, att lönen ska vara branschenlig (enligt gällande kollektivavtal) och att arbetet ska vara varaktigt.

¹⁴ Bistånd enligt LMA utreds och utbetalas i normalfallet av Migrationsverket men för denna målgrupp beslutades att biståndet skulle handläggas och utbetalning administreras av kommunens socialtjänst. Kommunen kan sedan söka ersättning från Migrationsverket för utbetalt bistånd.

¹⁵ Statistik från avdelning socialtjänst – ekonomiskt bistånd, mejl från Magnus Tibbing 17 juni 2021.

¹⁶ Statistik från avdelning socialtjänst – ekonomiskt bistånd, mejl från Karin Sundström 5 april 2019 samt 29 juni 2021.

¹⁷ Siffran 69 bör dock tolkas med viss försiktighet och det kan antas att enstaka hushåll tillhörande målgruppen istället har registrerats med beslutsorsak ”ensamkommande – gymnasiestudier”.

biståndstiden ligger mellan fyra och sju månader, och i juni 2021 är endast en handfull hushåll aktuella med ovanstående beslutsorsak.¹⁸ (bilaga 2, diagram 5 och 6)

Stadsmissionen – Projekt Mötesplats och Unga i jobb

Uppsala Stadsmission driver två projekt som är riktade till målgruppen unga vuxna med tillfälligt uppehållstillstånd för gymnasiestudier. Via projekt Mötesplatsen kan ungdomarna få råd och stöd för att hantera sina studier, ansöka om studielån och planera sin framtid. Projekt Unga i jobb arbetar specifikt med att matcha arbetsgivares behov med kompetensen hos unga vuxna med uppehållstillstånd enligt den nya gymnasielagen.

Projekt Unga i jobb har under 12 månader (juli 2020 till juni 2021) haft ett 70-tal deltagare varav cirka tre fjärdedelar är bosatta i Uppsala kommun och resterande bor i övriga kommuner i länet. Projektansvariga på Uppsala Stadsmission beskriver deltagarna som målinriktade och att de presterar väl i både skola och ute på arbetsplatsen. Det finns en viss rörlighet mellan Uppsala län och framför allt Stockholms län men i huvudsak tycks målgruppen ha rotat sig i kommunen och i länet. Samtidigt uppger projektansvariga att utifrån projektens fokus på arbete och studier har de inte i lika hög grad kommit i kontakt med de ungdomar som har haft en större social problematik.¹⁹

Enligt Uppsala Stadsmission har lagstiftningens krav på avklarade studier och sedermera arbete sannolikt påverkat målgruppens studie- och yrkesval. Majoriteten har läst yrkesinriktade gymnasieutbildningar och söker arbete inom vård och omsorg, restaurang, bygg, fordon, handel och lager. Många av deltagarna har tidigare arbetslivserfarenhet från Afghanistan eller Iran där de exempelvis kan ha arbetat inom hantverksyrken. De som valde att studera en vårdutbildning eller till barnskötare har haft en enklare och tydligare väg från studier till praktik och arbete än de ungdomar som har läst bygg och anläggning.²⁰

Av de 13 deltagare vars tillstånd gick ut under juni/juli i år bedömde Uppsala Stadsmission att de allra flesta hade arbete eller var på väg ut i arbete som ger dem möjlighet att ansöka om permanent uppehållstillstånd.²¹

Diskussion

Det är ännu för tidigt att göra bokslut över den så kallade nya gymnasielagen och slå fast hur det har gått för de unga vuxna som omfattades av lagen.

Genom att utgå från bifallsantalet från Migrationsverket och jämföra detta med statistik från CSN kan vi se att en klar majoritet av de 256 individer som i början av 2020 hade beviljats tillfälligt uppehållstillstånd för gymnasiestudier också har studerat med studiestöd från CSN. De allra flesta har också någon gång under perioden varit i behov av ekonomiskt stöd från kommunen och antingen beviljats dagersättning enligt LMA och/eller ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen. Men den genomsnittliga biståndstiden är kortvarig och från sommaren 2019 har antalet individer i behov av

¹⁸ Under perioden 1 juli 2018 till juni 2021 har totalt 271 personer under 25 år någon gång erhållit bistånd enligt LMA eller enligt SoL med beslutsorsak ”ensamkommande ungdom gymnasielag”. Den genomsnittliga biståndstiden för hela denna grupp är 6-7 månader

¹⁹ Videomöte med Linus Rysén och Emma Tegelid på Uppsala Stadsmission den 8 juni 2021.

²⁰ Ibid.

²¹ Mejl från Linus Rysén, Uppsala Stadsmission, den 10 juni 2021.

ekonomiskt stöd från kommunen stadigt minskat. Idag har näst intill alla ungdomar sin försörjning ordnad på annat sätt.

Lagens konstruktion innebär att den som inte klarar av sina studier får avslag på sin ansökan om uppehållstillstånd. Likaså gäller att den som slutför sina gymnasiestudier måste hitta ett varaktigt arbete inom sex månader för att beviljas permanent uppehållstillstånd. Utifrån befintliga data från framför allt CSN, SCB och Migrationsverket kan vi se att majoriteten inom målgruppen har avslutat sina studier och flera har också nyligen ordnat ett arbete eller letar arbete som kan ge dem möjlighet att erhålla permanent uppehållstillstånd. Hur många som i slutändan kommer att beviljas permanent uppehållstillstånd är dock svårt att sja om.

Till dags dato är det ännu få som har beviljats ett permanent uppehållstillstånd men cirka hälften hade under maj månad en lön som överstiger Migrationsverkets minimikrav och nästan lika många, 125 personer hade den 31 augusti ett öppet förlängningsärende eller har beviljats permanent uppehållstillstånd av Migrationsverket. Samtidigt som fler beviljas permanent uppehållstillstånd riskerar andra att förlora rätten att vistats i landet i takt med att deras tillfälliga tillstånd löper ut. 35 personer tillhörande målgruppen saknar idag giltigt tillstånd och sedan har vi andra som aldrig har beviljats ett första uppehållstillstånd enligt nämnda lag. De flesta inom målgruppen har också ett vilande återvändandeärende i grunden efter tidigare avslagsbeslut. En viktig aspekt är dock att majoriteten är individer från Afghanistan. Migrationsverket beslutade i juli om ett verkställighetsstopp och Sverige verkställer för tillfället inga av- eller utvisningar till Afghanistan.

För att bedöma gruppens utfall måste vi avvakta ytterligare en tid och den tillgängliga statistiken bör ses mot bakgrund av ungdomarnas bakgrund och förutsättningar. Av tidigare forskning kan det dock förväntas att målgruppen har relativt goda utsikter för att lyckas jämfört med den stora gruppen ensamkommande. Pandemin har också delvis ändrat förutsättningarna för målgruppen genom att distansstudier blev norm och många arbetstillfällen inom servicenäringar försvann. När ekonomin nu återhämtar sig och samhället öppnar upp så förbättras också möjligheterna för målgruppen att finna en anställning.

Arbetsmarknadsförvaltningen
Bilaga 2

Datum:
2021-09-08

Diarienummer:
AMN-2021-00199

Handläggare:
Henrik Larsson

Tabeller och diagram

Tabell 1. Antal ensamkommande och genomsnittlig handläggningstid per år. ([Migrationsverkets statistik](#) över inkomna respektive avgjorda asylärenden)¹

År	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Antal asylsökande ensakommande barn	7 049	35 369	2 199	1 336	944	902	500
Handläggningstid (dagar)		195	353	578	513	215	229
Handläggningstid för barn från Afghanistan		172	359	626	765	263	260

¹ Se också [Kunskapsguidens sida om ensamkommande barn och unga](#), ”Infografik över statistik och betydande lagändringar för åren 2015-2020”.

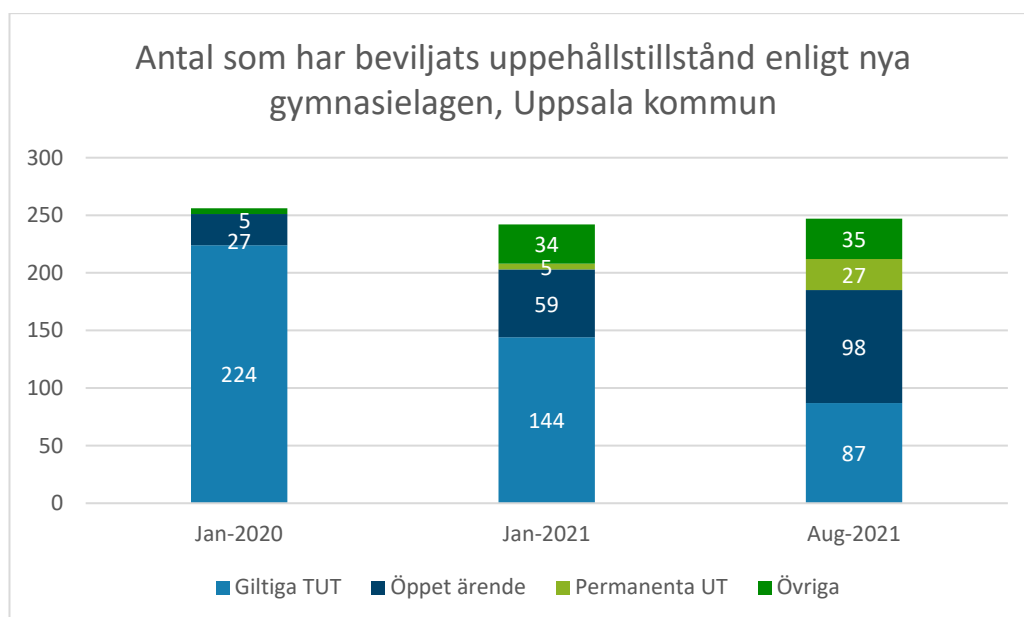

Diagram 1. Avser antal personer som någon gång har beviljats tillfälligt uppehållstillstånd enligt nya gymnasielagen, var de befinner sig processmässigt vid given tidpunkt samt med villkoret att vid datum 2020-01-31, 2021-01-31 respektive 2021-08-31 var folkbokförda i Uppsala kommun. (mejl från Migrationsverket, 3 september 2021)

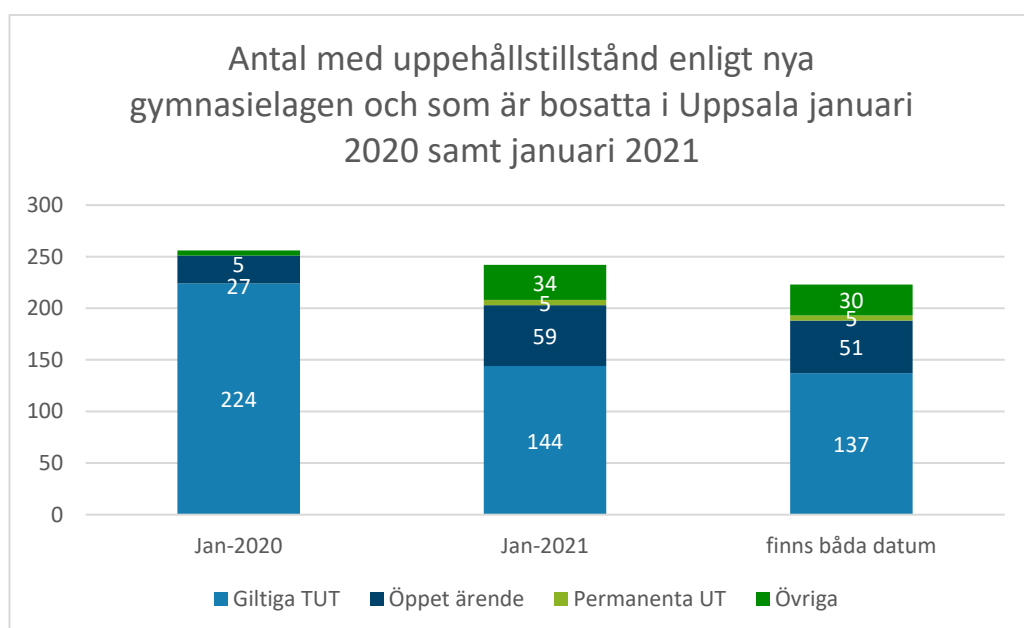

Diagram 2. Avser antal personer som någon gång har beviljats tillfälligt uppehållstillstånd enligt nya gymnasielagen, var de befinner sig processmässigt idag samt med villkoret att vid datum 2020-01-31 respektive 2021-01-31 är folkbokförda i Uppsala kommun. (mejl från Migrationsverket 27 juli 2021)

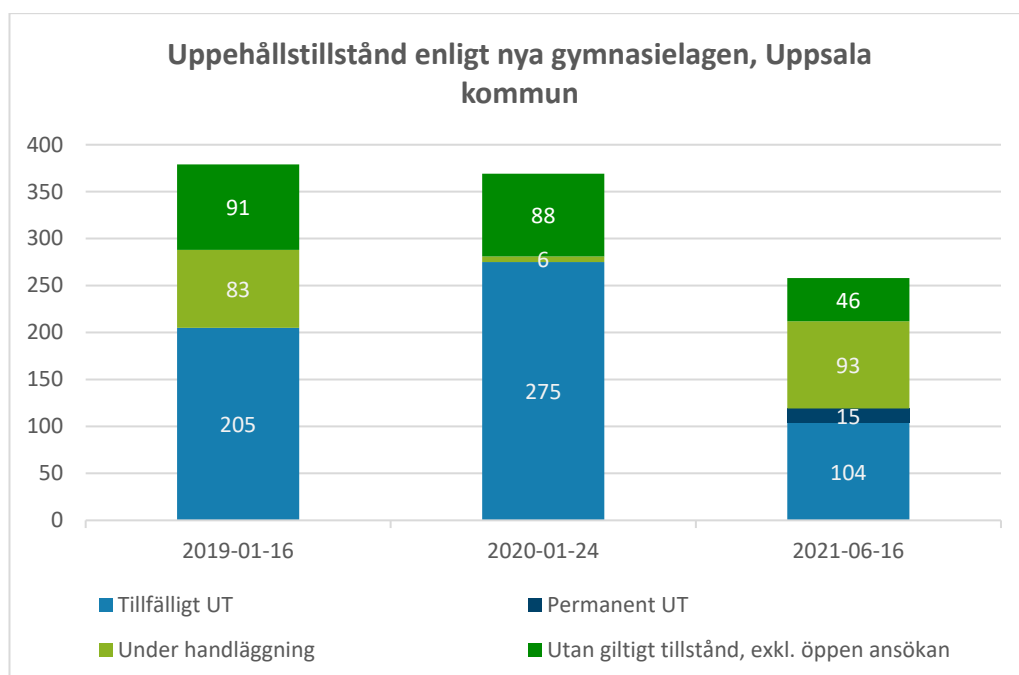

Diagram 3. Visar status på ansökan om uppehållstillstånd för personer som har ansökt om uppehållstillstånd enligt den nya gymnasielagen och som *vid tidpunkt för ansökan* var bosatta i Uppsala kommun. Siffrorna tar inte hänsyn till eventuell inflyttning eller utflyttning till/från Uppsala. (Migrationsverket, mejl 2021-06-16)

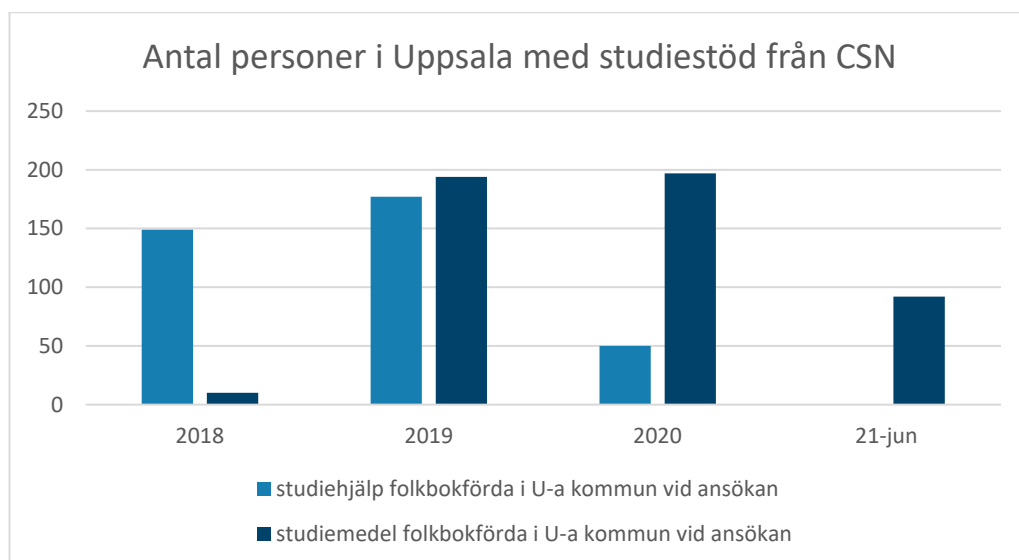

Diagram 4. Visar antalet personer, folkbokförda i Uppsala vid tiden för ansökan, som har erhållit studiehjälp respektive studiemedel under det aktuella året. En individ kan ha haft både studiehjälp och studiemedel under samma år. (CSN, mejl 2021-06-09)

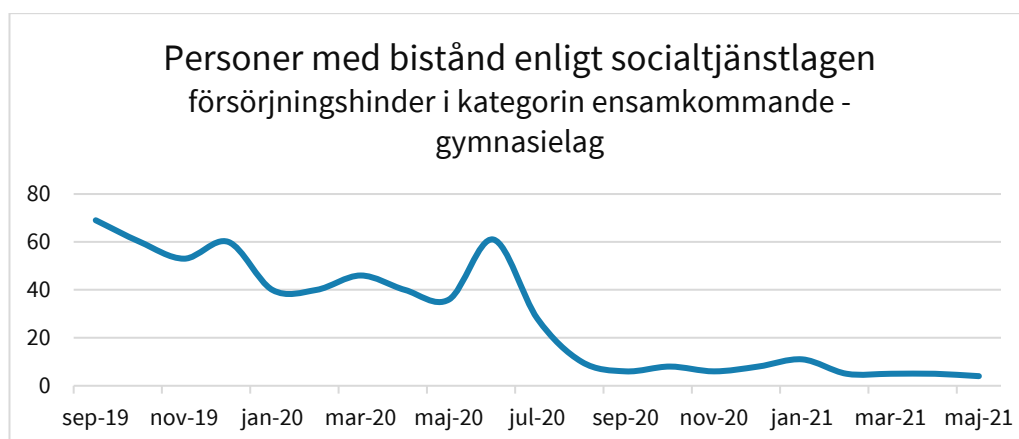

Diagram 5. Visar antalet personer aktuella inom avdelning socialtjänst – ekonomiskt bistånd från september 2019 till och med maj 2021 med beslutsorsak ”ensamkommande ungdom - gymnasiallag”

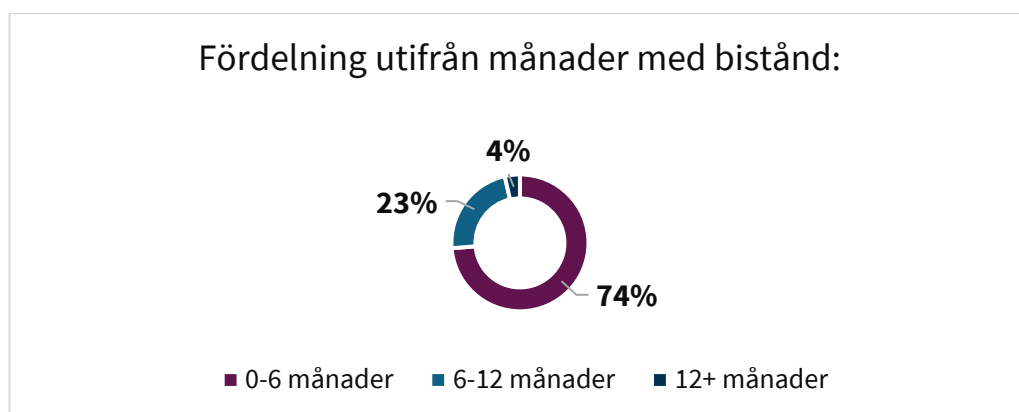

Diagram 6. Visar fördelning av antalet biståndsmånader för hushåll som någon gång har fått ekonomiskt bistånd med beslutsorsak "Ensamkommande ungdom - gymnasiallag"

Tabell 2. Data från SCB:s AGI-register, Arbetsgivardeklarationer på individnivå. Antal personer med någon deklarerad inkomst under maj månad 2021. Om två jobb är den valda branschen från jobbet med högst lön.

Antal individer med deklarerad inkomst under maj 2021 uppdelat per bransch	
Individer	Bransch
54	Utbildningsväsendet
23	Handel
22	Enheter för vård och omsorg
21	Företagstjänster
14	Hotell och restauranger
14	Tillverknings- och utvinningsindustri
11	Byggindustri
5	Arbetar inom:
	<i>Personliga och kulturella tjänster m.m.</i>
	<i>Transportföretag</i>
	<i>Fastighetsbolag</i>

Tabell 3. Data från SCB:s AGI-register. Antal individer med deklarerad inkomst under maj 2021. Om två jobb är lönen summerad.

Antal individer med deklarerad inkomst under maj 2021, per lönegrupp	
Individer	Lönegrupp
92	0=Ingen inkomst
38	1=1-12999 kr
19	2=13000-17999 kr
107	3>17999 kr
256	S:a

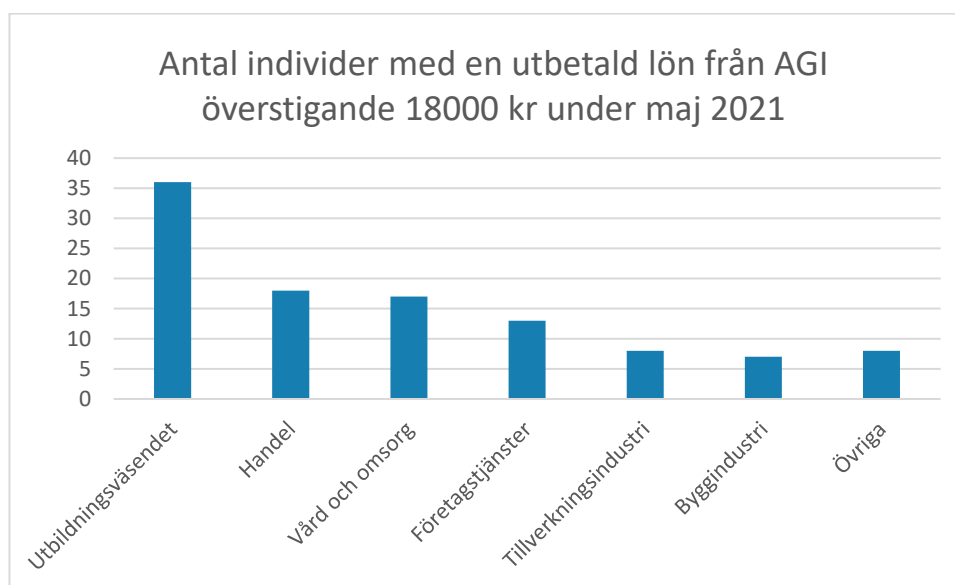

Diagram 7. Data från SCB:s AGI-register, Arbetsgivardeklarationer på individnivå. Indelat efter bransch för lönegrupp 3, med inkomst över 18 000 kr. Om två jobb är lönen summerad och den valda branschen från jobbet med högst lön. I kategorin övriga återfinns de två branscherna *transportföretag* samt *personliga och kulturella tjänster m.m.*